

Konfirmandforberedelse

Lektion 4: Jesus

Hvem var Jesus?

Jesus var et menneske som enhver af os andre. Han har sin egen identitet med navn, fødselsdag og forældre. Han bærer det jødiske navn *Joshua* og er dermed opkaldt efter en af det jødiske folks store helte, nemlig Moses' efterfølger Joshua, som engang i fortiden – formentlig omkring år 1200 f.Kr. – efter den lange vandring i ørkenen førte folket ind i "det forjættede land" Israel.

Det Gamle Testamente fortæller om jødernes historie og dermed om baggrunden for Jesu samtid. Det Ny Testamente fortæller om Jesus og hans tid og om den kristne kirkes første begyndelse.

Jesu fødsel og barndom

Om Jesu fødsel fortæller Matthæusevangeliet kap. 2 og Lukasevangeliet kap. 2, at Jesus sådan set stammer fra Nazaret i Galilæa, hvor hans far, Josef, var tømrer. På grund af en folketælling måtte Josef sammen med sin kæreste Maria rejse til Betlehem, hvor Jesus kom til verden i en stald, da der ikke var plads på noget herberg.

På grund af en regnefejl i middelalderens kalendersystemer kan vi ikke sige nøjagtigt, hvilket år Jesus blev født. Men det skete ifølge evangelierne, mens Augustus var kejser i Rom (29 f.Kr. – 14. e.Kr.), og Kvirinius var statholder i Syrien (6.e.Kr.), og Herodes den Store var konge over Judæa (37-4 f.Kr.). Andre oplysninger fortæller, at folketællingen fandt sted år 7.e.Kr., hvilket tyder på, at Jesus

er kommet til verden omkring 7 år efter vor tidsregnings begyndelse.

Vi må altså finde os i, at der er en vis unøjagtighed i de kalendermæssige beregninger, hvad angår Jesu fødsel. Det samme gælder datoen. Vi fejrer Jesu fødsel Juledag den 25. december, men det skyldes, at det er lige efter vintersolhverv, hvor det igen bliver lyse, og hvor det derfor er naturligt at fejre Jesu fødsel, fordi han er "lyset, som er kommet til verden".

Der er nogle, der mener, at Jesus nok slet ikke har eksisteret, hvilket er en opfattelse, der er fuldkommen i modstrid med alle de historiske efterretninger, vi har om ham i evangelierne og andre steder.

Desuden er der en kendsgerning, som er vanskelig at forklare, hvis man antager, at Jesus ikke har eksisteret:

Navnet Joshua bliver i det græske sprog til Jesus. Det var på Jesu tid et ganske almindeligt drengenavn. Men senere, da kristendommen og jødedommen blev modsætninger, gik navnet fuldkommen af brug i jødedommen, på samme måde som navnet Adolf ikke er blevet brugt efter 2. verdenskrig.

Hvor var Jesus?

Jesus voksede op i Nazaret, men flyttede senere som voksen til byen Kapernaum ved den nordlige ende af Genesaret Sø. Det var også dér, han fik sine første disciple.

Men forinden havde Jesus mindst én gang sammen med sine forældre været på en rejse til den jødiske påskefest i Jerusalem, hvor han i templet vakte opsigt med sin store viden og indsigt i religionen (Lukas 2,41-52).

Senere omkring år 28 dukker Jesus op i kredsen omkring en dommedagsprædikant ved navn Johannes. Han færdedes i egnen ved Jordanflodens udløb i Det Døde Hav. Johannes fik tilnavnet *Døberen*, fordi han døbt folk til at gøre bod og lade sig omvende fra deres synder.

På et tidspunkt bliver Jesus også døbt af Johannes, hvilket vil sige, at han går ind under den dom, som Johannes prædikede. Ved at lade sig døbe stiller han sig lige med alle

dem, der er ramt af Johannes' prædiken. Han tager bogstaveligt talt den dom på sig, som tilkommer alle andre.

Kirkeudsmykning fra middelalderen. Billedet viser Jesus, som i Jordan bliver døbt af Johannes, mens Guds ånd, som en due, kommer ned fra himlen.

Men sådan som evangelierne fortæller om det (f.eks. Matthæus 3,13-16), bliver begivenheden en anledning til at fortælle, at Jesus netop ikke er som alle andre. Han er tværtimod det menneske, som Gud har udvalgt til på Guds vegne at sige det, som Gud har at sige til mennesker.

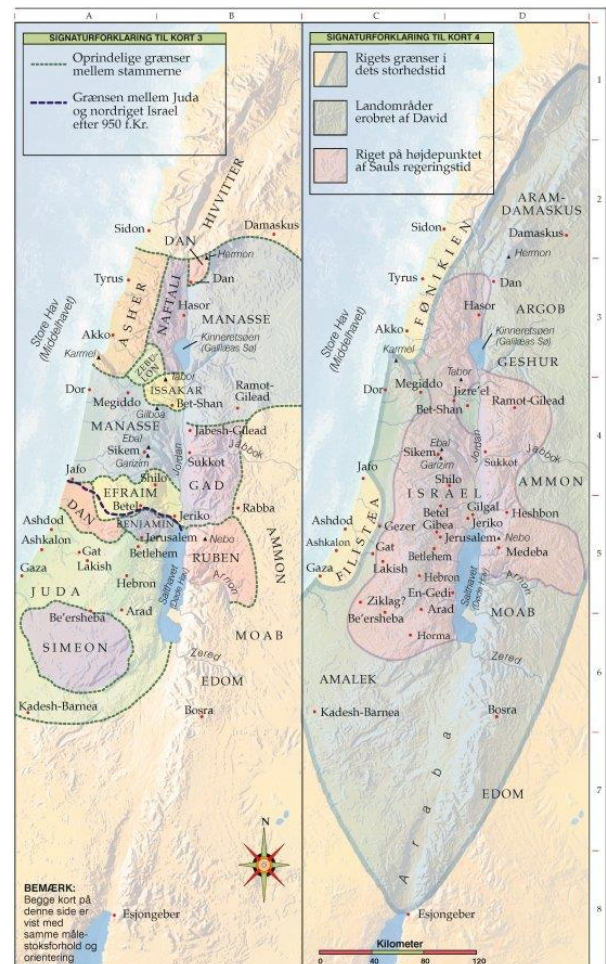
*

Jesus levede i en tid, som på mange måder kan minde om vores egen tid. Det var en tid, som var præget af frygt.

Det jødiske folk kunne på dette tidspunkt se tilbage på en historie, der havde strakt sig over mere end 1000 år. Der havde været nogle storhedsperioder, hvor folket og landet Israel havde udstrakt sit herredømme over flere nabofolk. Der havde været konger som David og Salomon, som havde regeret over et område, der strakte sig fra floden Eufrat i øst til floden Nilen i vest. Men derefter havde de efterfølgende århundreder været nedgangstider, hvor riget var blevet delt og splittet i flere områder, som blev erobret af forskellige nabostater. Den helt store ydmygelse var, da babylonerne i år 587 f.Kr. erobrede den sidste rest af det israelitiske kongerige og førte folket i eksil.

Senere kom perserkongen Kyros og erobrede det hele fra babylonerne (år 539. f.Kr.). Derefter kom i år 332 f.Kr. Alexander den

Store fra Makedonien. Han bragte den græske kultur med sig, som blev blandet med de forskellige nærorientalske kulturer, der hidtil havde gjort sig gældende. Med fuld ret ville man dengang kunne tale om en multireligiøs kultur og et multikulturelt samfund. Kun i meget korte perioder havde der i Israel været noget, man kunne kalde et nationalt selvstyre.

Mange havde håbet, at der ville komme en konge, en messias, som kunne genoprette kong Davids rige. Men de opgav snart håbet igen. Andre håbede, at Gud selv ville komme og oprette sit rige på Jorden med retfærdighed og fred og glæde. Men de opgav efterhånden også håbet. Efter den almindelige religiøse mening måtte Gud være en fjern gud, en gud, der var ligeglad med mennesker, en gud, der havde trukket sig tilbage fra den verden og overladt den til sig selv.

Folks grundstemning var pessimistisk. På mange måder havde man mistet troen på og tilliden til Gud som den, der både skaber og opretholder verden. Gud havde øjensynlig

vendt ryggen til sit folk Israel og ladet det passe sig selv, for så vidt som det ikke blev passet af andre folkeslag, der havde gjort sig gældende som fremmede magthavere. Hvis det skulle blive til noget med det Guds rige, man havde håbet på, ville det nok først blive engang langt ud i fremtiden ved tidernes ende.

Den håbløse stemning blev ikke bedre af, at landet endnu engang blev erobret. Denne gang af romerne. Det skete i år 63 f.Kr., da den romerske feltherre Pompejus indtog Jerusalem, hvorefter romerne under adskillige kejsere beherskede området i flere århundreder.

De fleste affandt sig passivt med tingenes tilstand.

Nogle opgav helt at beskæftige sig med det politiske liv i samfundet og koncentrerede sig i stedet om religionen og deres egen fromhed og moral. De kaldtes "farisæere", det vil sige "de udskilte". Adskillige gange i evangelierne hører vi, at Jesus havde nogle dramatiske sammenstød med farisæerne, som betragtede Jesus som en farlig skikkelse.

Nogle få andre gjorde oprør mod romerne. Det var "zeloterne", det vil sige "de ivrige", som betragtede sig selv som frihedskæmpere, mens andre kaldte dem for terrorister.

Det indre af Titus' triumfbue i Rom. Relieffet viser bortførelsen af den 7-armede lystestage, efter at templet var blevet ødelagt af kejser Titus' tropper under et jødisk oprør, som blev nedkæmpet år 70.

Der var også nogle, som blev kaldt "sadukæere", det vil sige "de retfærdige", som var præget af præsteskabet omkring templet

i Jerusalem. De havde en meget samarbejdsvenlig holdning i forhold til romerne.

Andre trak sig helt tilbage fra samfundslivet og slog sig ned i en slags klostre ude i ørkenen ved Det Døde Hav. I moderne tid - i 1947 - blev der i nogle bjerghuler fundet en mængde håndskrifter, som belyser stemningen i disse ørkensamfund.

Også Johannes Døberen hører til i miljøet omkring disse ørkensamfund.

Spørgsmål:

Prøv at beskrive nogle træk i vor egen tid, som ligner dem, der var gældende på Jesu tid.

Jesus og samtiden

Jesus var, ligesom enhver af os er det, et barn af sin egen tid. Han var en del af det jødiske folk, og han delte folkets grundlæggende religiøse opfattelse, som gik ud på, at Gud - som man kaldte Jahve - er himlens og jordens skaber. Derfor tog han med sine forældre til påskefesten i Jerusalem, hvor man fejrede, at Gud havde befriet folket fra trældommen i Ægypten og med Moses som leder havde ført folket gennem ørkenen, hvor det med Moses som mellemmand ved Sinaj Bjerg havde modtaget sin "grundlov", nemlig De Ti Bud. Derfra gik rejsen videre til Nebo Bjerg øst for Det Døde Hav, hvor Moses måtte blive tilbage, mens Joshua førte folket ind i "det forjættede land", det vil sige det land, som Gud havde lovet folket.

Som jøde kendte Jesus hele denne historie, som han havde fået fortalt mange gange på sit modersmål, men trods tidens pessimisme og den almindelige håbløshed levede han i håbet om og troen på, at Gud ville lade sit rige komme med retfærdighed, fred og glæde.

Hvad det sidste angår, adskilte han sig fra næsten alle andre. Jesus prædikede om **kærlighed, tilgivelse og forsoning** på en sådan måde, at han ikke blot *troede* på det, han selv prædikede. Han *levede* også det, som han prædikede. Det gjorde, at folkets ledere blev

så vrede på ham, at de fik ham dømt til døden for gudsbespottelse.

Jesu prædiken

Da Jesus var blevet døbt af Johannes, opholdt han sig derefter et stykke tid ude i ørkenen, hvor han forberedte sig på sin kommende virksomhed som prædikant og forkynder af Guds rige. Derefter vendte han tilbage til Galilæa, hvor han gik omkring i byerne og prædikede. Han gjorde også forskellige undergørelser, idet han på en mirakuløs måde helbredte nogle syge, som han mødte undervejs. I det hele taget vakte hans virksomhed en hel del opsigt.

En dag kom han også til Nazaret, hvor han var vokset op. Det fortæller evangelisten Lukas følgende om:

Han kom også til Nazaret, hvor han var vokset op. På sabbatten gik han efter sædvane ind i synagogen, og han rejste sig for at læse op. Man rakte ham profeten Esajas' bog, og han åbnede den og fandt det sted, hvor der står skrevet:

*Herrens ånd er over mig,
fordi han har salvet mig.
Han har sendt mig
for at bringe godt budskab til fattige,
for at udråbe frigivelse for fanger
og syn til blinde,
for at sætte undertrykte i frihed,
for at udråbe et nådeår fra Herren.*

Så lukkede han bogen, gav den til tjeneren og satte sig, og alle i synagogen rettede spændt øjnene mod ham. Da begyndte han at tale til dem og sagde: »I dag er det skriftord, som lød i jeres ører, gået i opfyldelse.« Alle gav de ham deres bifald og undrede sig over de nådefulde ord, som udgik af hans mund, og de spurgte: »Er det ikke Josefs søn?« Han svarede dem: »I vil sikkert bruge denne talemåde mod mig: Læge, læg dig selv! og sige: Vi har hørt om alt det, der er sket i Kapernaum; gør det samme her i din hjemby!«

Men han sagde: »Sandelig siger jeg jer: Ingen profet er anerkendt i sin hjemby. Og jeg siger jer, som sandt er: Der var mange enker i Israel på Elias' tid, dengang himlen var lukket i tre år og seks måneder, så der blev stor hungersnød i hele landet; og Elias blev ikke sendt til nogen af dem, men til en enke i Sarepta i Sidons land. Og der var mange spedalske i Israel på profeten Elisas tid; og

ingen af dem blev renset, men det blev syrerer Na'aman.«

Alle i synagogen blev ude af sig selv af raseri, da de hørte det; de sprang op, jog ham ud af byen og drev ham hen til kanten af det bjerg, deres by var bygget på, for at styrte ham ned. Men han banede sig vej imellem dem og gik.

(Lukas 4,16-30)

Billede af Jesus i synagogen i Nazaret. Læg mærke til, at han peger på bogrullen, "Skrifterne", som er den jødiske bibel, som vi nu om dage kalder Det gamle Testamente.

Spørgsmål:

1. Når Jesus i sin prædiken taler om Gud ("Herren"), taler han så om den fjerne Gud eller den nære Gud?
2. Prøv at beskrive de forskellige reaktioner, som Jesu prædiken giver anledning til. Prøv også at beskrive grundene til de forskellige reaktioner.
3. I sin fortælling om Jesu liv og lære bringer Lukas historien om Jesus i synagogen i Nazaret som den første markante fortælling. Hvorfor gør han det?

Kærligheden

I sin fortælling om Jesu liv og lære er der to karakteristiske træk:

For det første opsøger Jesus med forkærlighed mennesker, som lever i "Udkants-Israel", det vil sige mennesker, som de fleste andre helst vil undgå at have noget med at gøre.

Det begynder allerede i fortællingen om Jesu fødsel, hvor de første, der hører om den, er nogle hyrder, der opholder sig i kulden og nattetørket på markerne uden for Betlehem. Senere møder man ham blandt "outsiderne".

derne" omkring Johannes Døberen. Han op-søger ved flere lejligheder de spedalske, som var blevet forvist fra samfundet til et ynkeligt liv i stenbruddene. I kredsen omkring ham selv finder man foruden nogle ulærde fiskere, også toldere, som blev betragtet som landsforrædere, samt ludere, samaritanere (halvjøder), hedninger (ikke-jøder), besatte og syge.

For det andet er det karakteristisk, at når Jesus prædikede for denne blandede forsamling, så udtrykte han sig ofte i lignelser, det vil sige sproglige billeder, som ved hjælp af noget kendt skal bringe os til at forstå noget ukendt. For eksempel siger Jesus, at det med Guds rige er ligesom med en bondemand, der skal så korn på sin mark. Han tager kornet i hånden og spreder det vidt og bredt til alle sider, sådan at noget af det lander på vejen ved siden af, noget havner imellem tjørn og tidsler, og noget lander på klippen, hvor det slet ikke kan gro (Markus 4,1-9).

Det kendte er bondemanden, som sør for marken til. Det ukendte er Guds rige, som vi af os selv ikke kan vide noget om. Og det, som vi skal have at vide er, at Gud i sit rige er så ødsel, at hans kærlighed også gælder de steder, hvor den slet ikke kan betale sig.

*

Hvad kærlighed er for noget kan vi blandt andet lære noget om ved at lægge mærke til den følgende samtale, hvori der også indgår en lignelse:

Da rejste en lovkyndig sig og ville sætte Jesus på prøve og spurgte ham: »Mester, hvad skal jeg gøre for at arve evigt liv?« Han sagde til ham: »Hvad står der i loven? Hvad læser du dér?« Manden svarede: »Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styrke og af hele dit sind, og din næste som dig selv.« Jesus sagde: »Du har svaret rigtigt. Gør det, så skal du leve.« Men han ville retfærdiggøre sig selv og spurgte Jesus: »Hvem er så min næste?« Jesus svarede og sagde: »En mand var på vej fra Jerusalem ned til Jeriko og faldt i hænderne på røvere. De trak tøjet af ham og slog ham, så gik de og lod ham ligge halvdød. Tilfældigvis kom en præst den samme vej; han så manden, men gik forbi. Det samme gjorde en levit, der

kom til stedet; også han så ham og gik forbi. Men en samaritaner, som var på rejse, kom hen til ham, og han fik medynk med ham, da han så ham. Han gik hen og hældte olie og vin i hans sår og forbandt dem, løftede ham op på sit ridedyr og bragte ham til et herberg og sørgede for ham. Næste dag tog han to denarer frem, gav værten dem og sagde: Sørg for ham, og hvad mere du lægger ud, vil jeg betale dig, når jeg kommer tilbage. Hvem af disse tre synes du var en næste for ham, der faldt i røvernes hænder?« Den lovkyndige svarede: »Han, som viste ham barmhjertighed.« Og Jesus sagde: »Gå du hen og gør ligeså!« (Lukas 10,25-37)

Hvorfor er samaritaneren på billedet vist som en sort mand?

Spørgsmål:

1. Hvad skal man forstå ved "det evige liv"? Ville det ændre på meningen, hvis man i stedet sagde "det egentlige liv"?
2. Hvad er vigtigst: At elske Gud eller at elske sin næste?
3. Hvad betyder det at elske sin næste som sig selv? Hvad ligger der i ordet "som"?
4. I lignelsen er det hverken præsten eller levitten (tempeltjeneren), der gør det rigtige, men derimod en samaritaner. - Hvorfor er det bemærkelsesværdigt?
5. Lignelsen er svar på spørgsmålet: Hvem er så min næste? Hvad er svaret ifølge lignelsen? Er min næste den, som jeg skal gøre godt imod, eller er det den, der gør godt imod mig?

Tilgivelsen

Man kan undre sig over, at Jesus i den grad bragte sig i modsætning til sin samtid, selv om hans budskab gik ud på tilgivelse. Især farisæerne så sig gale på Jesus. Farisæerne betragtede sig som traditionens og moralens vogtere, hvilket vil sige, at de skulle være om loven, De Ti Bud, med alle de mange påbud og forbud, som senere var kommet til. Farisæerne var de retfærdige, som overholdt lovens bestemmelser, og derfor måtte de betragte Jesus som en, der tilsidesatte loven, når han talte om tilgivelse.

At tilgivelse kan vække forargelse, fremgår af følgende historie:

Men Jesus gik ud til Oliebjerget. Ved dag gry var han atter på tempelpladsen; hele folket kom hen til ham, og han satte sig ned og underviste dem. Men så kommer de skriftkloge og farisæerne med en kvinde, der var grebet i ægteskabsbrud; de stiller hende foran ham og siger til ham: »Mester, denne kvinde er grebet på fersk gerning i ægteskabsbrud, og i loven har Moses påbudt os at stene den slags kvinder; hvad siger du?« Det sagde de for at sætte ham på prøve, så de kunne anklage ham. Men Jesus bøjede sig ned og gav sig til at skrive på jorden med fingeren. Da de blev ved med at spørge ham, rettede han sig op og sagde til dem: »Den af jer, der er uden synd, skal kaste den første sten på hende.« Og han bøjede sig igen ned og skrev på jorden. Da de hørte det, gik de væk, én efter én, de ældste først, og Jesus blev alene tilbage med kvinden, som stod foran ham.

Jesus rettede sig op og sagde til hende: »Kvinde, hvor blev de af? Var der ingen, der fordømte dig?« Hun svarede: »Nej, Herre, ingen.« Så sagde Jesus: »Heller ikke jeg fordømmer dig. Gå, og synd fra nu af ikke mere.«

(Johannes 8,1-11)

Den, som er uden skyld, skal kaste den første sten.

Spørgsmål:

1. Hvad får vi at vide om kvinden?
2. Hvad får vi at vide om de andre?
3. Hvad får vi at vide om Jesus?
4. Betyder tilgivelsen, at kvinden alligevel har gjort det rigtige?
5. Kunne man tænke sig en lignende situation i vore dage?

En morgen vågner byen op
med solen over bakkens top.
Malene lister hjemad
med et muntert smil om mund.
Hun retter på BH'ens strop,
fru Madsen med sin kaffekop
får kaffen i den gale hals
og ser moralens bund:
"Men hvad er det nu med Malene?
Med synd har hun gjort natten kort
og kastet dyden bort!"
Fru Madsen griber telefonen,
trykker før hun hører tonen.
Hvad der før kun var en tanke
bliver nu til sladder sort.

Byen ryster snart af iver.
Hvad mon dog det næste bliver?
Tænk at sådan umoral
kan trives her hos os!
Både over ond og god
står solen op – ak, hvilket rod!
Her må vor Herre skride ind
og byde synden trods!
"Men hvad er det med dig, Malene?
Har du ej af livet lært
og véd, at det er svært?
Dog den, der ved for synd sig ren,
må kaste nu den første sten!"
Men én for én de lusked' bort,
de fromme skumled tvært.

Frit efter Johannes 8,1-11

Den fortabte søn vender hjem

Forsoningen

De fleste mennesker, der kender noget til kristendom, kender lignelsen om den fortabte søn. Måske er det den lignelse i Det Ny Testamente, som mest tydeligt afbilleder, hvad det kristne budskab går ud på.

Alle mennesker kender til det at blive borte. Børn kender det som angsten for at blive borte for forældrene. Men også i mere overført betydning kan man taler om, at mennesker kan blive borte og miste orienteringen i livet. Man kan blive borte for andre mennesker, man kan blive borte for sig selv, og man kan også blive borte fra Gud.

Glæden er da at blive fundet igen. Det er glæden i kristendommen: At vi som mennesker bliver fundet igen efter at have været fortabte. Ja, måske er det først, når man er blevet fundet, at det går op for en, at man har været fortabt.

Alle toldere og syndere holdt sig nær til Jesus for at høre ham, og farisæerne og de skriftkloge gav ondt af sig og sagde: »Den mand tager imod syndere og spiser sammen med dem.« Men han fortalte dem denne lignelse:

.....Han sagde: »En mand havde to sønner. Den yngste sagde til faderen: Far, giv mig den del af formuen, som tilkommer mig. Så delte han sin ejendom imellem dem. Nogle dage senere samlede den yngste alt sit sammen og rejste til et land langt borte. Der ødslede han sin formue bort i et udsvævende liv; og da han havde sat det hele til, kom der en streng hungersnød i landet, og han begyndte at lide nød. Han gik så hen og holdt til hos en af landets borgere, som sendte ham ud på

sine marker for at passe svin, og han ønskede kun at spise sig mæt i de bønner, som svinene åd, men ingen gav ham noget. Da gik han i sig selv og tænkte: Hvor mange daglejere hos min far har ikke mad i overflod, og her er jeg ved at sulte ihjel. Jeg vil bryde op og gå til min far og sige til ham: Far, jeg har syndet mod himlen og mod dig. Jeg fortjener ikke længere at kaldes din søn; lad mig gå som en af dine daglejere.

Så brød han op og kom til sin far. Mens han endnu var langt borte, så hans far ham, og han fik medynk med ham og løb hen og faldt ham om halsen og kyssede ham. Sønnes sagde til ham: Far, jeg har syndet mod himlen og mod dig. Jeg fortjener ikke længere at kaldes din søn. Men faderen sagde til sine tjenere: Skynd jer at komme med den fineste festdragt og giv ham den på, sæt en ring på hans hånd og giv ham sko på fødderne, og kom med fedekalven, slagt den, og lad os spise og feste. For min søn her var død, men er blevet levende igen, han var fortabt, men er blevet fundet. Så gav de sig til at feste.

Men den ældste søn var ude på marken. Da han var på vej hjem og nærmede sig huset, hørte han musik og dans, og han kaldte på en af karlene og spurgte, hvad der var på færde. Han svarede: Din bror er kommet, og din far har slagtet fedekalven, fordi han har fået ham tilbage i god behold. Da blev han vred og ville ikke gå ind. Hans far gik så ud og bad ham komme ind. Men han svarede sin far: Nu har jeg tjent dig i så mange år og aldrig overtrådt et eneste af dine bud; men mig har du ikke givet så meget som et kid, så jeg kunne feste med mine venner. Men din søn dér, som har ødslet din ejendom bort sammen med skøger – da han kom, slagtede du fedekalven til ham. Faderen svarede: Mit barn, du er altid hos mig, og alt mit er dit. Men nu burde vi feste og være glade, for din bror her var død, men er blevet levende igen, han var fortabt, men er blevet fundet.«

(Lukas 15,1-3 og 11-32)

Spørgsmål:

Lignelsen bliver fortalt til nogle mennesker, som dels kaldes "toldere og syndere" dels "farisæere og skriftkloge". Hvor passer de ind i lignelsens billedsprog?